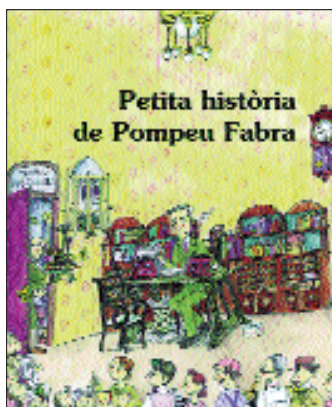

Petita història de P. Fabra

Albert Jané,
Il·lustracions de Pilarín Bayés,
Petita història de Pompeu Fabra,
Mediterrània 2007.

Fa pocs mesos va aparèixer la *Petita història de Pompeu Fabra*, un nou número –el 221– de la magnífica col·lecció que l'Editorial Mediterrània té

dedicada a molts dels nostres homes i dones més il·lustres. L'ha escrita el gramàtic i escriptor Albert Jané i l'ha il·lustrada la nintaire Pilarín Bayés.

D'antuvi, el primer que se'n acut de dir és que es tracta d'una petita gran història. Petita, perquè així ho diu el títol i perquè en poques pàgines l'autor és capaç de presentar una magnífica dissecció de la vida i de l'obra d'un personatge gegantí. I gran, perquè aconsegueix fomentar el coneixement, l'estima i l'interès dels lectors, petits i grans, per la llengua catalana i pel seu «seny ordenador». Pompeu Fabra va aparèixer en el moment oportú: quan més falta feia que algú conduís la ingent labor de fixar la llengua, de redreçar-la, de sotmetre-la a unes normes ortogràfiques i gramaticals que fossin acceptades per tots els escriptors.

Les primeres ratlles van dedicades a reconèixer la importància cabdal de la tasca del gramàtic i lexicògraf barceloní i, tot seguit, després d'exposar les dificultats amb què es trobava la llengua catalana abans del segle XX, Jané disserta sobre els més

variats episodis de la vida del Mestre: infantesa, inici d'una gran vocació, joventut, campanya de *L'Avenç*, estada de deu anys a Bilbao, I Congrés Internacional, Institut d'Estudis Catalans, anys de vida fecunda... i exili i mort a Prada de Conflent, a la Catalunya del Nord.

Resseguir la vida de Fabra és un exercici apassionant, perquè el seu itinerari personal és admirable, però també perquè la seva biografia coincideix amb moments àlgids de la història de Catalunya, com van ser les últimes dècades del segle XIX i les primeres del XX. Realment fou una etapa de confiança, de coratge, de represa, de recerca de la condició de país normal... Una etapa formidable, de l'empenta de la qual encara vivim avui.

La riquesa informativa que conté el llibre, traslladada per una prosa ben cisellada, és extraordinària. Cadascuna de les setze pàgines és una clau que obre un nombre ingent de portes, una passa que inicia una quantitat formidable de camins, una contrasenya que dona accés a innombrables espais de co-

neixement... Tota una invitació a aprofundir en els capítols i en els episodis que hi apareixen esmentats.

El llibre conté un munt de dades i, certament, requereix una lectura atenta; però, per damunt de tot, volem destacar que té ànima, esperit, sentiment... La seva lectura t'atrapa, et captiva... i, sobretot, et fa fàcil la identificació amb una sèrie de valors. Els dibuixos de la Pilarín Bayés, inconfusibles i plens de detalls, tenen una gran càrrega didàctica i, com sempre, aconsegueixen la complexitat de qui els mira.

Vides com la de Pompeu Fabra, exemplars en rigor, treball i perseverança; exemplars en qualitat humana, servei als altres i amor a la pàtria, ens esperonen a treballar sense defalliment per la llengua catalana i per tot allò que ens dona identitat en el mapa dels pobles del món; també a mirar el futur amb confiança. Gràcies, Albert; gràcies, Pilarín, per aquesta vostra aportació, necessària, oportuna i valuosa. ♦

DAVID PAGÈS I CASSÚ

Els mites nacionals catalans

Magí Sunyer,
Els mites nacionals catalans [pròleg de Pere Anguera],
Eumo,
Vic 2006.

Ens troben davant una obra necessària, perquè els mites –malgrat una línia d'opinió política i intel·lectual «cosmopolita» i retòricament progressista– són un factor angular d'identificació de qualsevol

comunitat, poble o nació.

Magí Sunyer, tenint en compte que la mitosimbologia duu a terme una ordenació de la història per a delimitar un propi imaginari col·lectiu, contextualitza i analitza la difusió literària i historiogràfica de cinquanta-un mites històrics originaris, constituents, medievals i moderns fins a la Guerra del Francès, que van ser construïts fonamentalment sota la Renaixença.

Del ressò de lideratges individuals, de fets que singularitzen un cicle històric i de crisi política i social (Guifré el Pelós, Borrell II, Ramon Berenguer III i la constitució de Catalunya-Occitània, Jaume I, Pere el Gran, Joan II, Serrallonga, Pau Claris, Carrasquet o Josep Moragues) se'n conclou que els romàntics renaixentistes explicitaven una identificació nacional –o, per contra, espanyola– segons el fet històric a recordar i el posicionament polític dels literats i historiadors: republicans, liberals o conservadors. Aquest context, reflectit com matisa Sunyer a l'origen de la celebració dels Jocs Florals iniciats en 1859, permet de determinar que els mi-

tes no són únicament un mecanisme de construcció cultural de la nació, sinó que poden ser eficaços instruments –com s'esdevé amb la Guerra del Francès– per a expressar la pertinença d'una província (Catalunya) a una nació (Espanya). Els mites, com a fets històrics imaginats, són contradictoris i reflecteixen els corrents polítics hegemònics de cada conjuntura. En aquest sentit, com bé destaca l'autor, cal demanar-se per què el Tractat dels Pirineus no ha estat suficientment recuperat per a denunciar la fragmentació nacional entre dos Estats. La contesta de Sunyer és clara: perquè aquest fet demostra la influència del poder identitari i coercitiu dels estats constituïts. Ara bé, en quina mesura els mites poden ser uns mecanismes de crítica al nacionalisme (geopolític) d'aquests Estats?

Precisament, aquest extrem porta l'autor a constatar la vigència, desigual, dels mites medievals i moderns. Un exemple d'aquesta vigència el tenim en la commemoració de determinats esdeveniments metaforitzats tel·lúricament com el Pi de les Tres

Branques. Es tracta d'un referent d'afirmació i de contestació envers un procés de substitució simbòlica dut a terme per la cultura política oficial. I aquesta darrera variable és fonamental per a concretar també quina és la història socialment dominant: quina és la nostra *història nacional*? En aquest sentit, la capacitat de cohesió cultural i política duta a terme pels mitjans de comunicació estatals és molt superior a les condicions de possibilitat divulgatives de la històrica dels connacionals. Breument: si no hi ha unes coordenades històriques de referència *discriminatòries* és difícil que hi hagi una capacitat de reconeixement entorn dels mites *propis*.

En aquest sentit, l'autor es refereix encertadament a la funció de la «pulsió». Aquest concepte psíquic explica, des de la seguretat que atorga pertànyer a un grup, la causa de la mitografia: tothom té necessitat de reconèixer-se, sense interferències, en la seva pròpia historicitat. ♦

XAVIER FERRÉ